

การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ. 2566-2570

SYNTHESIZING RESEARCH IN PHRAE PROVINCE ACCORDING TO THE PHRAE PROVINCIAL DEVELOPMENT STRATEGY FOR THE YEARS 2023-2027

วัชร เลขาวิพัฒน์, วิลาสินี บุญธรรม และสรัญญา โชติรัตน์

Watcharee Lekhawipat, Wilasinee Boonthum and Saranya Chotirat

มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

Maejo University Phare Campus

ประไพพรรณ ก้าวเกษม

Praphaiphan Kewkasem

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนกำเนตวิทย์

Social Science, Humanities and Health Science, Kamnoetvidya Science Academy

E-mail: watcharee@mju.ac.th

Received June 2, 2024; Revised July 13, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

ประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดแพร่มีข้อค้นพบและองค์ความรู้จำนวนมาก แต่ยังขาดการสังเคราะห์องค์ความรู้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ 2) สังเคราะห์ผลการวิจัยและข้อค้นพบงานวิจัยในพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยการรวบรวมงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และบทความวิจัยที่เผยแพร่ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบบันทึกการสกัดข้อมูล การสังเคราะห์งานวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ การสังเคราะห์งานวิจัยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2566-2570 พบว่าองค์ความรู้จากการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุกระดับคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุกระดับการท่องเที่ยว ตามลำดับ ส่วนแนวทางการพัฒนาประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และจัดการห่วงโซ่อุปทาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรประเมินศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 เน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ บริการสาธารณสุข การมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นผลการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่

จึงทำให้เห็นภาพรวมขององค์ความรู้ในพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้นซึ่งเป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายได้

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, จังหวัดแพร่, ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

Abstract

There are many findings and knowledge regarding research issues for the development of Phrae province. However, there is still a lack of knowledge synthesis. This research aims to: 1) study the characteristics of research in Phrae province, 2) synthesize the research findings and discoveries in Phrae province according to the Phrae provincial development strategy, and 3) propose development approaches for Phrae province according to the provincial strategy. The data was collected from research reports funded by Thailand Science Research and Innovation, the National Research Council of Thailand, and research articles published through the central electronic journal database of Thailand between the years 2012 and 2023, totaling 250 articles. The tools used in the research included a research characteristic recording form and a data extraction recording form. Content analysis was used as the method for research analysis. According to the research findings, all the studies were applied research. The synthesis of research correlates with the provincial development strategy for 2023–2027, revealing that the predominant findings closely align with Phrae province's developmental agenda. Notably, these findings resonate prominently with Strategy 4, which prioritizes enhancing quality of life, followed by Strategy 2, focusing on the sustainable conservation and restoration of natural resources. Strategy 1 underscores the augmentation of agricultural productivity, economic growth, trade, and investment, while Strategy 3 aims to elevate tourism development within the region. The development guidelines comprise Strategy 1, focusing on enhancing the value of products and managing supply chains. Strategy 2 emphasizes sustainable conservation and restoration of natural resources and the environment. Strategy 3 should assess the potential of tourism resources and study factors influencing tourism. Strategy 4 prioritizes elevating quality of life through promoting healthcare, public health services, and community participation. The results of the synthesis of research in Phrae province provide a clearer overview of the area's knowledge, serving as a basis for policy-making decisions.

Keywords: Research Synthesis, Phrae Province, Provincial Development Strategy

บทนำ

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยและต่อวงวิชาการ โดยกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำผลการวิจัยจากหลายแหล่งมาบูรณาการกันเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปร่วมกัน หรือข้อเสนอแนะทั่วไปในเรื่องที่ศึกษาด้วยการใช้แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของศาสตร์ที่หลากหลายในหัวเรื่องเดียวกันมาสรุปด้วยการใช้เหตุผลเชิงอุปมาน ทั้งนี้การใช้เหตุผลเชิงอุปมานเป็นวิธีการศึกษาที่น่าข้อค้นพบจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อหาข้อสรุปทั่วไป หรือค้นหาความเป็นจริงของปรากฏการณ์ร่วมที่ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ผลการสังเคราะห์ที่ได้อาจมีการนำข้อสรุปหรือข้อสรุปทั่วไป หรือต้นแบบใหม่ไปทดลองหรือทดสอบ เพื่อหาความจริงแท้ต่อไป (สัญญา เคนาภูมิ, 2562) นอกจากนี้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยยังมีความกว้างขวางมากกว่างานวิจัยปกติ ทำให้เกิดข้อค้นพบที่ลึกซึ้งเหนือชั้นกว่างานวิจัยแต่ละเรื่องที่น่ามาสังเคราะห์ (กิตติยาภรณ์ ยุสินธุ์ และคณะ, 2564) ดังนั้นการเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยจึงสามารถสร้างประโยชน์ได้จากการเชื่อมโยงผลวิจัยกับความรู้ในอดีตและทฤษฎีแล้วพัฒนาต่อยอดจากผลการวิจัยเดิม ทั้งยังสามารถนำผลการสังเคราะห์งานวิจัยมาสร้างข้อเสนอแนะทางวิชาการและเชิงนโยบายได้อีกด้วย

จังหวัดแพร่มีพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 อำเภอ รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนมาจากเกษตรกรรม เมื่อพิจารณาประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและตัวชี้วัดระดับประเทศ พบว่าประชาชนส่วนมากยังอยู่ใต้เส้นความยากจน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) เนื่องจากยังคงทำเกษตรรูปแบบเดิม นอกจากนี้จังหวัดแพร่ยังประสบปัญหาการบุกรุกป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำกิน จากปัญหานี้ได้มีนักวิชาการ นักวิจัยอิสระ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในหลายประเด็น เช่น การพัฒนาส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการอนุรักษ์และเสริมสร้างการพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สหทยา วิเศษ และคณะ, 2565)

มีนักวิจัยและนักวิชาการได้เสนอผลการวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่จำนวนมากและหลากหลายศาสตร์ ทั้งวิจัยการเกษตร วิจัยป่าไม้ และวิจัยทางสังคม ซึ่งผลงานที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนได้ อย่างไรก็ดี หากมีการสังเคราะห์ข้อค้นพบดังกล่าวเข้าด้วยกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นอย่างที่เหมาะสมและเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดแพร่ (อรประภัสร์ สร้อยเสนา และคณะ, 2565) รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการ ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยจึงเป็นการตกผลึกชุดความคิดให้ได้ข้อสรุปเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา วางแผน และกำหนดแนวทางในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

ที่ผ่านมาประเด็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดแพร่ มีข้อค้นพบที่กระจุกกระจาย ยังไม่มีงานวิจัยที่ทำสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยในพื้นที่ที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวทางในการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และเชื่อมโยงกับงานวิจัยระดับชาติในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะนำมาพัฒนาพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษารายงานวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จและสามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และบทความวิจัยที่เผยแพร่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online) ในระยะเวลา 12 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นแนวทางการพัฒนาในระดับปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนพิจารณาถึงแนวโน้มจากงานวิจัยในพื้นที่เพื่อวิจัยต่อยอดต่อไป (Gilson, 2014) รวมทั้งผู้บริหรยังสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผน กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการจัดการ แก้ปัญหา และพัฒนาจังหวัดแพร่ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้และข้อค้นพบงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบท สภาพแวดล้อมทั่วไป และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ และแนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. บริบท สภาพแวดล้อมทั่วไป และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่เป็น 1 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย พื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ โดยพื้นที่ร้อยละ 80 เป็นภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยและเกษตรกรรม ทรัพยากรสำคัญของแพร่ คือ ป่าไม้ มีพื้นที่ป่าถึงร้อยละ 64.44 ของพื้นที่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง พริกใหญ่ และส้มเขียวหวาน อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เพอร์นิเจอร์และเครื่องเรือนไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และอุตสาหกรรมเกษตร แพร่เป็นจังหวัดขนาดเล็กและประชากรยังคงมีฐานะยากจน จากข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ (2564) พบว่าสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันแพร่กำลังก้าวสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” วิธีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป และขาดแคลนวัยแรงงาน อันเป็นผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรในพื้นที่จังหวัดแพร่ รวมถึงต้องเร่งพัฒนา

ศักยภาพประชากรทุกช่วงวัย กอปรกับควรสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาจังหวัดแพร่

“เมืองเศรษฐกิจมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์” เป็นเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดแพร่ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายรัฐบาลและความต้องการของพื้นที่ให้มีความมั่นคง รวมทั้งรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายใน ด้วยการป้องกันเชิงสังคมเพื่อให้ประชาชน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง อยู่ดีกินดี และป้องกัน ปรามปราม เพื่อรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ฟื้นคืนและสมบูรณ์อย่างยั่งยืน จากแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 (องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่, 2565) ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนให้สามารถแข่งขันได้ เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่

2. แนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิชาการเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการคัดกรองความรู้และช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ส่วนการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) คือเทคนิคการนำผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป มาบูรณาการตามระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยรวบรวมงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาในประเด็นปัญหาเดียวกันมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบและได้คำตอบของปัญหาวิจัยที่ต้องการ รวมถึงได้ข้อเสนอแนะทั่วไปในหัวข้อที่ศึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน ผลการสังเคราะห์ที่ได้รับจะกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) รวมทั้งให้ได้องค์ความรู้เชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจุกกระจายให้ชัดเจนและสมบูรณ์

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยมีการจำแนกไว้สอดคล้องกัน 2 ประเภท ได้แก่ 1) การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน แล้วนำมาเขียนสรุปเข้าด้วยกันเป็นองค์ความรู้ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของงานวิจัย ประเภทนี้จะสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายเพื่อให้ได้บทสรุปรวมข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจนำเสนอบทสรุปรวมในลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้ การสังเคราะห์วิธีนี้เป็นรูปแบบที่ช่วยให้เข้าใจงานวิจัยเชิงระบบได้ดีขึ้นผ่านกระบวนการที่สะท้อนมุมมองและการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะสรุปทิศทางแนวโน้ม หรือข้อเสนอที่ควรจะเป็นให้เหมาะสมกับบริบท (Gilson, 2014) และ 2) การสังเคราะห์

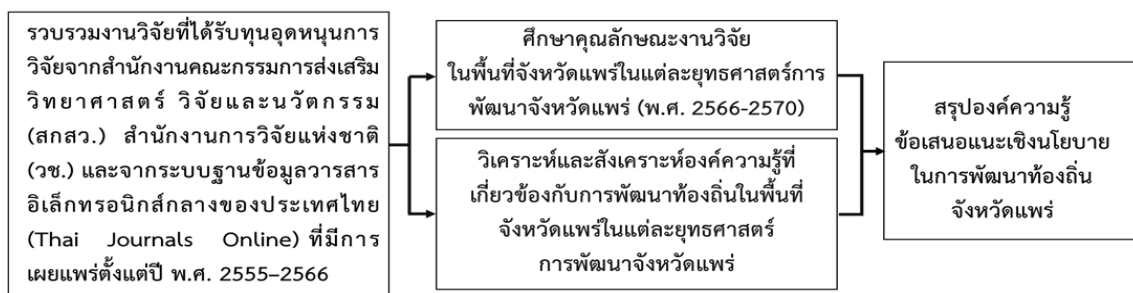

เชิงปริมาณ คือการใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเพื่อนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องของลักษณะงานวิจัย การสังเคราะห์ประเภทนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติในการรวบรวมผลวิจัยแต่ละเรื่องมาสรุปรวมกัน มีการให้ค่าเชิงปริมาณที่แน่นอน มักใช้กับกรณีงานวิจัยเชิงปริมาณที่มีความเป็นเนื้อเดียวกันและจะใช้งานวิจัยเพื่อสังเคราะห์อย่างน้อย 2-3 เรื่อง หรือยิ่งมากก็จะทำให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ (สุมิตรา ลิมสุวัฒน์, 2564)

เพื่อการรายงานผลการวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ซึ่งรวบรวมจากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ๆ และมีการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2566 จากการทบทวนวรรณกรรมและการรวบรวมข้อมูลรายงานวิจัยในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย แล้วสรุปองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทจังหวัดแพร่ ซึ่งการวิจัยนี้จะมีส่วนเสริมสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชนผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่จะนำไปสู่ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการทำวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเพื่อสรุปผลการวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่, 2565) ดังแสดงตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้รวบรวมรายงานวิจัยและบทความวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ดังมีกระบวนการวิจัยต่อไปนี้

1. การสืบค้น ผู้วิจัยใช้คำค้น “จังหวัดแพร่” ในการสืบค้นงานวิจัยจากแหล่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online)

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดกรองผลจากข้อ 1. ด้วยการอ่านบทคัดย่อและพิจารณาคัดเลือกงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และผลการวิจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาจังหวัดแพร่ จึงได้กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยมาใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 250 เรื่อง

3. ผู้วิจัยอ่านงานวิจัยอย่างละเอียด แล้วรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบบันทึกการสกัดข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อศึกษาลักษณะงานวิจัย โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เช่น ประเภท ปีที่รวบรวมข้อมูล ปีที่เผยแพร่ ศาสตร์/สาขาวิชาในการผลิต จุดมุ่งหมาย และการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาสาระสำคัญของแต่ละงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยคำสำคัญ วัตถุประสงค์ ตัวแปร และผลการวิจัย แล้วกำหนดรหัสเพื่อจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) ในขั้นนี้ได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์และแยกองค์ประกอบตามแต่ละปัจจัยมาทำการเข้ารหัสข้อมูล แล้วจัดกลุ่มตามความคล้ายคลึงของปัจจัยที่วิเคราะห์ได้ แล้วแยกตามกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

5. การสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การเชื่อมโยงเชิงตรรกะ (Logical Linked) ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี และสร้างแผนผังองค์ความรู้

6. ประเมินและกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 มีรายละเอียด คือปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ การเผยแพร่ผลงานวิจัยตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง พบว่า พ.ศ. 2564 มีงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ร้อยละ 18.40 รองลงมาคือ พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2563 ตามลำดับ สาขาที่ผลิตงานวิจัย พบว่าเป็นงานวิจัยกลุ่มสังคมศาสตร์ ร้อยละ 71.20 ส่วนกลุ่มวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 28.80 เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชา พบว่าสาขาสังคมวิทยามีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด รองลงมาคือสาขาปรัชญาและการศึกษา วิทยาศาสตร์การแพทย์ เกษตรศาสตร์ และชีววิทยาตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย พบว่างานวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมา คืองานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง และงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่างานวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด รองลงมา คืองานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยแบบผสม ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าเมื่อพิจารณางานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 4 มีจำนวนมากถึงร้อยละ 64.00 โดยงานวิจัยเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสอาชีพ และสนับสนุนสิทธิและสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน รองลงมาคือเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ

องค์ความรู้ที่งานวิจัยให้ความสำคัญรองลงมา คือองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 2 ร้อยละ 13.20 โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รองลงมาคือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และเพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ ตามลำดับ ในขณะที่จากการสังเคราะห์ไม่พบงานวิจัยที่เสนอองค์ความรู้ด้านพลังงานทดแทน

องค์ความรู้ที่งานวิจัยให้ความสำคัญถัดมา คือองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 1 ร้อยละ 12.80 โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ รองลงมาเพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ส่วนองค์ความรู้ที่พบน้อยที่สุด คือยุทธศาสตร์ที่ 3 ร้อยละ 10.00 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ รองลงมา คือการพัฒนาเพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ตามลำดับ ทั้งนี้ยังพบว่าในพื้นที่ยังขาดงานวิจัยที่จะสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาของงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ทำให้เกิดองค์ความรู้และสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดแพร่ ดังนี้

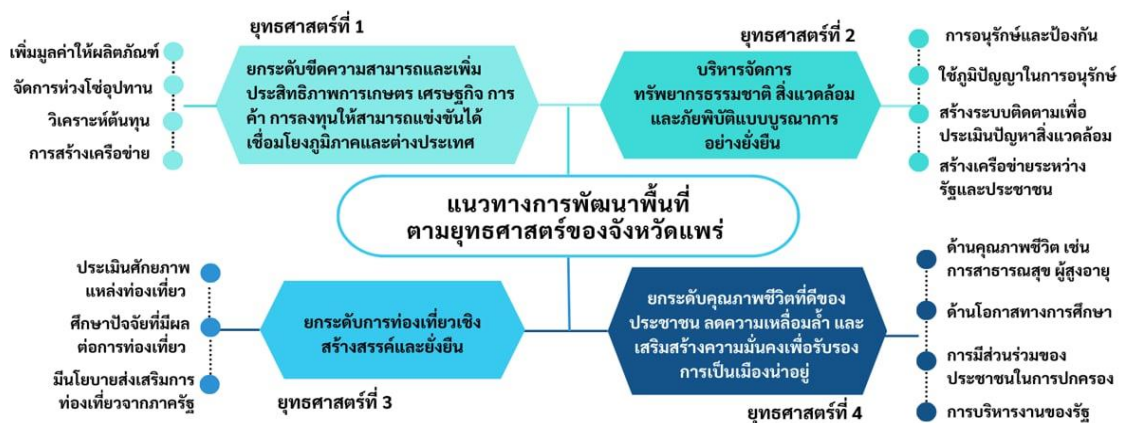
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ให้สามารถแข่งขันได้เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ **แนวทางการพัฒนา** 1) เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์และเศรษฐกิจรากฐาน เช่น ผลิตภัณฑ์ไม้สักและผ้าหม้อห้อม 2) จัดการห่วงโซ่อุปทาน 3) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน 4) ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่าย และ 5) อบรมให้ความรู้และสร้างทัศนคติแก่เกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน **แนวทางการพัฒนา** 1) ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และป้องกัน 2) ใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การบวชป่า 3) สร้างระบบติดตามเพื่อประเมินปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) สร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและประชาชน และ 5) จัดฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการตระหนักที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน **แนวทางการพัฒนา** 1) ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลและอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองอย่างจังหวัดแพร่ และ 3) ควรมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่ **แนวทางการพัฒนา** 1) ด้านคุณภาพชีวิต: ส่งเสริมการดูแลสุขภาพประชาชน บริการสาธารณสุข พัฒนาสังคมผู้สูงอายุ 2) ด้านโอกาสทางการศึกษา: พัฒนากระบวนการเรียนการสอน สร้างการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ฯลฯ และ 3) ด้านสังคม: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง สร้างระบบการป้องกันภัย รวมถึงพัฒนาการบริหารงานหน่วยงานภาครัฐ จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพความคิดได้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดแพร่

อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง สะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่สามารถกำหนดข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้เป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะงานวิจัย จากผลการวิจัยพบว่างานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่มีการตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ. 2564 และเป็นงานกลุ่มสาขาสังคมวิทยามากที่สุดและเป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย โดยเน้นการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย และคณะ (2563) และเอนก ชิตเกษร และเทียน เสร้ามัญ (2563) ที่มุ่งหมายอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและพยายามชี้ให้เห็นถึงปัจจัยความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดแพร่ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบเชิงปริมาณเพื่ออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้ได้ผลที่น่าเชื่อถือและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ (ธิดารัตน์ สุขประภากรณ์, 2564) และผลการวิจัยยังพบว่า งานวิจัยทั้งหมดในพื้นที่เป็นงานวิจัยประยุกต์และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งหาแนวทางปฏิบัติ โดยเสาะแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติหรือ

แก้ปัญหาโดยตรงต่อชุมชน (บุบผา เมฆศรีทองคำ, 2565) ทั้งยังสอดคล้องกับที่สัญญา ยีอราน และศิริไลซ์ วรรัตน์วิจิตร (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวิจัยชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมกับนักวิจัย ทั้งทำงานและวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้สมาชิกชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิต และสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลสรุปของงานวิจัยนี้ คือพบประเด็นวิจัยเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทั้งคุณภาพชีวิต การศึกษา และการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี พบว่างานวิจัยในพื้นที่ที่พบมากที่สุด คือมุ่งวิจัยองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตซึ่งตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 4 สอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย และคณะ (2563) และเอนก ชิตเกษร และเทียน เลรารัญญ (2563) ที่มุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สร้างโอกาสอาชีพ สนับสนุนสิทธิ และสวัสดิการพื้นฐาน โดยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่องสาธารณสุข การเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้พัฒนาทางสถาบันสังคมให้แข็งแรง รองลงมา งานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 2 กล่าวคือแพร่เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติโดยเฉพาะแหล่งป่าไม้ มีพันธุ์พืชหลากหลาย และยังมีไม้เศรษฐกิจที่สำคัญต่อการสร้างรายได้ของประชาชน โดยองค์ความรู้หลักที่ได้จากวิจัยประกอบด้วยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีองค์ความรู้ที่สำคัญคือการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ผลการสังเคราะห์ข้อมูลไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนองค์ความรู้ในการใช้พลังงานทดแทน ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันและการเติบโตทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีทำให้มีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาขาดแคลนพลังงานและมลพิษ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ที่รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายคือการใช้พลังงานทดแทน (พัทธ์ธีรา สติธัยภาคิกุล, และคณะ, 2563) จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างองค์ความรู้และพัฒนาวัฏจักรพลังงานทดแทน ประสานความร่วมมือกันสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ตระหนักถึงการใช้อย่างเหมาะสม ถัดมางานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 1 กล่าวคือจังหวัดแพร่มีรายได้หลักจากภาคเกษตร มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าเกษตรทั้งสินค้าอุปโภคและบริโภค เช่น น้ำผึ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหารแปรรูป ผ้าหม้อฮ่อม เป็นต้น องค์ความรู้หลักที่ได้คือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ การสร้างมูลค่าเศรษฐกิจฐาน การพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ การสร้างโอกาสและการส่งเสริมการตลาด ส่วนงานวิจัยที่พบน้อยที่สุด คืองานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 3 กล่าวคือการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างจังหวัดแพร่ เมืองขนาดเล็กที่ไม่มีชื่อเสียงมากนักแต่มีความเป็นมาของตนเองที่น่าสนใจและมีสิ่งน่าชม สถานที่ท่องเที่ยวเน้นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น ทรัพยากร ธรรมชาติสวยงาม มีสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์สำคัญ (จันจิรา แก้วอ่อน และคณะ, 2565) องค์ความรู้หลักจากงานวิจัยคือการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว แต่งานวิจัยที่พบ

น้อย คืองานที่สนับสนุนการยกระดับศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการ

3. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่จากการสังเคราะห์งานวิจัยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและศึกษาความสัมพันธ์ของงานวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนให้สามารถแข่งขันได้เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ (ด้านเศรษฐกิจ) ประเด็นที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน (ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม) ประเด็นที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน (ด้านการท่องเที่ยว) และประเด็นที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่ (ด้านคุณภาพชีวิต) สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ เป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบให้เกษตรกรและธุรกิจเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับภาคอื่น ต่างประเทศ และตลาดโลกเพื่อเพิ่มโอกาสในการผลิต การค้า และการลงทุน ให้มีศักยภาพสูงขึ้น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ส่งเสริมกระบวนการ/กิจกรรมที่สร้างความคุ้มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผลิตภัณฑ์/บริการเดิม โดยมุ่งพัฒนาทรัพยากรและใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ อีกทั้งภาคเกษตรยังมีการผลิตรูปแบบเดิมจึงควรมีกิจกรรมที่มุ่งให้ข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี ทักษะ และเสริมสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมเกษตร รวมทั้งสร้างนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) ส่งเสริมการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการบริหารจัดการ และตัดสินใจในธุรกิจ และ 3) ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการเกษตร เพื่อแบ่งปันข้อมูล และพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป้าหมายเพื่อใช้อย่างมีสติปัญญาและรับผิดชอบ ต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมถึงจัดการความเสี่ยงต่อภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น ด้วย แนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ พื้นฟู และสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างยั่งยืน 2) ส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาและประสบการณ์ ท้องถิ่นเพื่อประเมินและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ กิจกรรม หรือระบบติดตามปัญหา เป็นเครื่องมือเฝ้าระวังที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติธรรมชาติและเตรียมความพร้อมเพื่อลดผลกระทบ ของภัยพิบัติต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม และ 3) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและ ชุมชนเพื่อวางแผนดำเนิน ติดตาม และประเมิน รวมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อตระหนักที่จะร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.3 ด้านการท่องเที่ยว เป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างโครงสร้างการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทั้งเชิง วัฒนธรรมและการรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวให้เสื่อมโทรม และ ทำให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น รวมทั้งใช้งานได้อย่างยั่งยืน จังหวัดแพร่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมี แหล่งวัฒนธรรมมากมาย ดังนั้นแนวทางการพัฒนาของทั้งชุมชนและภาครัฐ ควรร่วมกันประเมินศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะการบริการลูกค้า การจัดการกิจกรรม

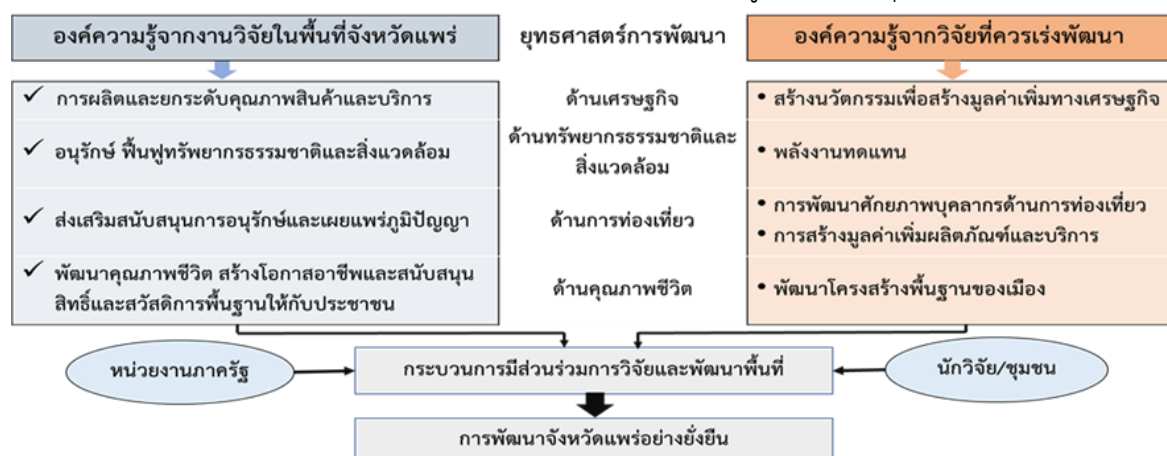

ท่องเที่ยว แนวทางนี้มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ภาคเอกชนและภาครัฐพัฒนาและปรับตัวกับพลวัตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้การรวบรวมประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันได้ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งแรงได้อีกด้วย

3.4 ด้านคุณภาพชีวิต มุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุงสถานะและประสิทธิภาพของชีวิตด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความพึงพอใจและความสุขมากขึ้น เสริมสร้างครอบครัวและชุมชนเข้มแข็ง เสริมสร้างทักษะให้เติบโตในอาชีพ มั่นคง และปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ผลการสังเคราะห์ พบว่างานวิจัยที่ศึกษาประเด็นคุณภาพชีวิตมีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย และคณะ (2563) และเอนก ชิตเกษร และเทียน เสรณ์มัญญ (2563) ด้วยประเด็นเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตมีผลต่อความเป็นอยู่ของผู้คนและสังคม ดังนั้น แนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ด้านสาธารณสุข ควรส่งเสริมการดูแลสุขภาพประชาชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค ดูแลโภชนาการ มีระบบสาธารณสุขที่เข้าถึงสะดวกและเพียงพอต่อความต้องการ 2) ด้านการศึกษา ควรสนับสนุนการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาความรู้และทักษะที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในพลวัตสังคม มีกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้/ภูมิปัญญาเพื่อสืบทอดและอนุรักษ์ประเพณีของชุมชนและสังคม 3) ด้านผู้สูงอายุ ควรมีมาตรการเสริมสร้างสุขภาพ คุณภาพชีวิตและสวัสดิการในสังคมผู้สูงอายุ สนับสนุน สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการทำงาน และมีความสุขตามช่วงวัย 4) ด้านสังคม ควรเสริมสร้างพื้นฐานและโครงสร้างสังคมให้แข็งแรงและทนทานต่อพลวัตสังคม โดยพัฒนาสังคมให้แข็งแรง แก้ไขปัญหา และรับมือกับความเสี่ยงและวิกฤตการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนชุมชนและระบบสังคมให้เข้มแข็ง และ 5) การบริหารงานของหน่วยงานรัฐเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายและปัญหาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปผลได้ดังภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงแนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน

จากแผนภาพที่ 3 แนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน พบว่าองค์ความรู้จากงานวิจัยในพื้นที่มีจุดเด่นในการพัฒนาศักยภาพพื้นฐาน เช่น องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ มีการผลิตและยกระดับสินค้าและบริการของท้องถิ่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการอนุรักษ์และฟื้นฟู ด้านการท่องเที่ยวมีการส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญา ด้านคุณภาพชีวิตมีการสร้างโอกาสอาชีพ สนับสนุนสิทธิและสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน ในขณะที่การพัฒนาอย่างขาดแคลนองค์ความรู้จากงานวิจัยในด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ พลังงานทดแทน การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการ และด้านคุณภาพชีวิตควรสนับสนุนการวิจัยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ดังนั้น การกำหนดนโยบาย/แนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่จึงควรผลักดันกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และนักวิจัย เพื่อพัฒนางานวิจัยและนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน

สรุป

สรุปภาพรวมของการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ซึ่งเผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาได้สร้างองค์ความรู้หลากหลายศาสตร์/สาขาวิชา ซึ่งสาขาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือกลุ่มสาขาสังคมวิทยา งานวิจัยส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเชิงอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมุ่งหาแนวทางปฏิบัติในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในพื้นที่ทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ เมื่อพิจารณาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2566-2570 พบว่าองค์ความรู้จากงานวิจัยให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ตามลำดับ สำหรับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตามยุทธศาสตร์จังหวัด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ควรส่งเสริมกระบวนการ/กิจกรรมที่สร้างความคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟู ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 ควรส่งเสริมด้านการสาธารณสุข การศึกษา ผู้สูงอายุ และการบริหารงานของหน่วยงานรัฐให้เป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางสังคมเพื่อรับมือกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐได้ ควรส่งเสริมให้สร้างเครือข่ายนักวิจัย นักวิชาการ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และวิจัย อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

1.2 ผลวิจัยพบองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ 4 มีมากที่สุด ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีน้อยที่สุด จึงควรส่งเสริมงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ และบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3 ผลการวิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนการพัฒนาตามเป้าหมายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ที่ 2 จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาให้ร่วมกันวิจัยและพัฒนานวัตกรรม รวมถึงส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ นี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่มีลักษณะหลากหลายทั้งในด้านศาสตร์ องค์ความรู้ วัตถุประสงค์ และระเบียบวิธีวิจัย ทำให้ยากที่จะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหาขนาดอิทธิพล (Effect Size) ของงานวิจัยที่มีต่อการวัดคุณภาพของงานวิจัยได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อจะทำการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ที่ได้ในการวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยาภรณ์ ยุสินธุ์, สมพงษ์ ปั่นหุ่่น และสุริพร อนุศาสนนันท์. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคทางการเรียน: การวิเคราะห์อภิมาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 21(2), 124-142.
- จันจิรา แก้วอ่อน, ภูวเดช ธนิชานนท์ และสมกมล รักวีระธรรม. (2565). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านนาคูหา จังหวัดแพร่. *วารสารวิชาการเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงพื้นที่*, 3(3), 11-25.
- จิตรัตน์ สุขประภาภรณ์. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(1), 163-178.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์อภิมาน META-ANALYSIS*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2565). คุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ของการวิจัยเพื่อท้องถิ่นภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั่วประเทศ: การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นช่วง 15 ปี. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 35(2), 117-141.
- พัทธ์ธีรา สติธัยภาศีกุล, อนันต์ ธรรมชาลัย และเกียรติชัย วีระญาณนนท์. (2563). การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), 13-29.

- ฤตินันท์ สมุทรทัย, ฆนธรส ไชยสุต, พิมพ์ทอง สังสุทธิพงศ์ และหนึ่งหทัย ชัยอากร. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2559. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 8(1), 275-289.
- สัททยา วิเศษ, สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์, ทิพาภาณ เยสุวรรณ์, จอมพน สมหวัง และปาณิสรา เทพรักษ. (2565). การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ภาคเหนือตอนบน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 8(1), 143-159.
- สุมิตรา ลิ้มสุวัฒน์. (2564). การวิเคราะห์ห่อภิมาณในงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 16(3), 233-245.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2562). หลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(2), 89-106.
- สัญญา ยีอราน และศิริไลซ์ วรรณรัตน์วิจิตร. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่ความสำเร็จการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระบบสุขภาพ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(2), 288-300.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่. (2564). ข้อมูลทั่วไปจังหวัด. สืบค้น 22 พฤษภาคม 2567. จาก <https://phrae.moc.go.th/th/content/page/index/id/1055>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). แผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567. จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/province/download_file/Fa/th.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่. (2565). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่. สืบค้น 31 มกราคม 2567. จาก <https://shorturl.asia/lkETB>.
- อรประภัสร์ สร้อยเสนา, ต่อลาภ คำโย, ปัญจพร คำโย และอิสริย์ ฮาวปินใจ. (2565). ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนในจังหวัดแพร่ที่มีต่อโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริฯ. *วารสารวนศาสตร์ไทย*, 41(2), 27-38.
- เอนก ชิตเกษร และเทียน เลรามัญ. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดน่าน ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2559 เพื่อการจัดการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 14(1), 41-58.
- Gilson, L. (2014). Qualitative research synthesis for health policy analysis: What does it entail and what does it offer?. *Health Policy and Planning*, 29(Suppl. 3), iii1-iii5.